ש א מיי׳ פ״א מהל׳ גירושין הלכה יו

גירושין הלכה יו (ופ"ד הלכה י) [ופ"ג הל"ח ופי"ד מהל' עדות

הל"ו] סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ז [יז]

וטוש"ע ח"מ סי׳ נא סעיף

גליון הש"ם

תום' ד"ה דקי"ל וכו' מיהו יש לחלק. עי' לקמן

בעלמת. וע׳ בהרח״ש ב״ב

ע"ב תד"ה חקפה

ל) בכח"י איחא. חחימה ל) בכת"י חיתח, חתימה לשתה, ב) ב"ב קע. [לקמן לי" י" סנהדרין כח:], ג) לקמן כה:
 כה:
 ד) [עירובין לו: סנהדרין פו.], ס [לקמן לו: "ד) סנהדרין פו.], ד) [ערובין טו. פו:], ו) בכת"י ליתא תיבת לא, ז) בכת"י ליתא תיבת לא, ח) בס"א ליתא, לא, ה) בכנו ליתוח ליתוח, לא, ה) בס"א ליתוא, ט) [לקמן יא. ושם אימא רבה], י) כדמיתא בקדושין סה:, ר"ש מדעסוי, יא) גי" מגדל דוד כדמשני,

מוסף רש"י

במזויף מתוכו שהוא פסול. דאע"ג דאמר ר"א גט שאין עליו עדים כשר, גם שנהן ענהו עדים כבור, דוקא אין עליו עדים כלל, אבל יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן, דילמא קאמי למימסריה באפייהו ומיסמך עלייהו (דקמן י:) דדוקא גט שאין בו עדים לדוקט גם שטין כו עדים כשר, דאעדי מסירה קפיד רחמנא, ומיהו אם חתמו או עדים פסולים הגט הרי הוא (רשב"ם ב"ב קע.). דקי"ל הילכתא כוותיה בגיטין. דעדי מסירה כרתי ואפילו פסולא דרבנן ליכא, אבל לא בשטרות, ליכחי בהן וכתוב בספר זכתיב בהן וכתוב בספר וחתום בירמיה (לב) בספר המקנה (לקמן פו:).

מוסף תוספות א. ומשמע דאפי לכתחילה שרי. תוס תוק' לכתחילה שרי, מוס' הלח"ט. ב. [ד]משמע הלח"ט. ב. [ד]משמע לכתוב הכל לכתחילה אי לאו משום הני טעמי. תוס' הלח"ט. ג. גי' תוס' הלח"ט. לה"ט. לה"ט. לה"ט. יחותמו ונותנו לה:

T. ולא יטעו במה שכתב

noise שלא לשמה, דלא

ידעי היאך כתבו הסופר.

מוס' הלח"ע. ה. עדים. ו. ליה הרא"ש. תוקי הכח"ש. ו. ליה במקום שמוצאין אותו כתוב. תוק' הכח"ש. I. אחר שימותו עדי מסירה או ילכו למדינת הרא״ש. ת. כירן שיש כאן עידי ח. כירן ח. כיון שיש ב , מסירה. מוס' הלח"ש.
 ט. לצאת ידי חששא זו. שיטות קדמונים. י. דכי היכי דפסיל ר' אלעזר במזוייף מתוכו וחייש דלמא אתי למסור בפני ב. ואפי׳ ממשעבדי נמי הוה מגבי ביה אי לאו משום דשטרא פרסאה לית ליה קלא וכו' משמע דבשל ישראל כיוצא בו בעדי מסירה מגבינן אף אלמא כוותיה אף בשטרות. ריטנ״א לקמן פו: בשטרות. ריטנ״א לקמן פו: ד״ה אמר רב יהודה. יג. [ו]כדינו הגיע לידה רשב״א. מסירה. בעדי מסירה. רקנ״ק. T' ולא קאמר שלא יהא צריך לעדי מסירה בשעת טז. אלא שהשליח אינו מכיר בשמותם של אבות. מוס' הרא"ש, "I. ולא בעי עדי מסירה. תוס' הרא"ש, יח. נתוס' הרא"ש כתנ: דאסר לה אכולי עלמא.

נפקי

וכי סימה חנן מדחורייםה מסנינן לה. להח דרב נחמן: חי הכי אומר היה ר' מאיר דבר חורה מיבעי ליה. למימר. דהוה ליה לרב נחמן דאמורא הוא לפרושא למילתא דלא תיפוק חורבא מיניה ולמיתני הכי אומר היה ר' מאיר דבר תורה אפילו מנאו באשפה וכו': ישי

ה"ג וכי לא בעי רבי אלעור חתימה היכח דליכח עדים כלל. כלומר כי לח וחתמו ונתנו לה כשר וכ"ת אנז מדאורייתא חתימי סהדי עליה כלל שפיר טפי קא מתניגן לה אי הכי אומר היה ר"מ דבר מהשתא דחתיתי עליה ושלא לשמה תורה מיבעי ליה אלא לעולם רבי אלעזר דהוה ליה מזוייף מתוכו: במזוייף היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה ⊕היכא מתוכו. שחתם עליו קרוב או פסול דליכא עדים כלל היכא דאיכא עדים בעי חו שלח לשמה: ומעיקרה המהי לה ידאמר רבי אבא ימודה רבי אלעזר במזוייף מוהמינן לה כרבי יהודה. דטרחינן מתוכו שהוא פסול רב אשי אמר הא מני ר' ומהדרינן וכי תימא כמה לישני יהודה היא ידתנן ר' יהודה פוסל עד שתהא לאוקמיה כר' מאיר או כר' אלעזר: הילכתה כרבי הלעור בגיטין. בהח כתיבתו וחתימתו בתלוש ומעיקרא מאי מילתא דבלא עדים חתומים כשר והכי מעמא לא מוקמינן לה כר' יהודה מהדרינן מוקמינן בפרק בתרא (לקמן דף פו:): . אר"מ סדםתם מתני' ר"מ מהדרינן אר' אלעזר ואמר אביי. עיירות הללו שהוסיפו סדקי"ל הילכתא כוותיה בגיטין תגן רבן סדקי"ל סמוכות לארץ ישראל הנך רקם וחגר גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר דרבן גמליאל והנך דרבי אליעזר הוי רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד סמוכות טפי שאף מובלעות הן בתחומה ואמר אביי בעיירות הסמוכות לארץ ישראל אלא שאינן מארץ ישראל דת"ק סבר הני לא לריכי משום דסמוכות ואתא ומובלעות בתחום א"י עסקינן ואמר רבה בר רבו גמליאל לאוסופי סמוכות ומודי בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והוי כמבי במובלעות ורבי אליעזר הוסיף את כובי לפומבדיתא מכלל דת"ק סבר הני לא המובלעות. והיכי דמי מובלעות כגון צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי עיירות שמנה הכתוב במזרחה של ארץ שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומר סבר לפי ישראל להיות לגבול כדכתיב (במדבר לד) שאין עדים מצויין לקיימו והני גמי לא שכיחי והתאויתם לכם לגבול קדמה מחצר לא רבה מתרץ למעמיה ורבא מתרץ למעמיה עינן וגו׳ ומונה על הגבול עיירות רבות רבה מתרץ למעמיה דכולי עלמא לפי שאין ומהן ולהלן חולה לארך ישראל ויש מהם שבולטות מחברותיהן ללד המזרח בקיאין לשמה והכא בהא קמיפלגי ת"ק ארבע וחמש פרסאות ומסילה ההולכת סבר הני כיון דסמוכות מיגמר גמירי ואתא מזו לזו הוא הגבול ועיירות העומדות רבן גמליאל למימר מובלעות גמירי סמוכות חוץ למסילה לפנים מבליטת העיר לא גמירי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות הבולטת קרי לה מובלעת בתוך התחום נמי ילא שלא תחלוק במדינת הים רבא מתרץ ואפילו הכי אינה מארץ ישראל: ההוא למעמיה דכולי עלמא לפי שאין עדים מצויין אתרא. שבין כפר לודים ללוד: והוי. רחוק כמבי כובי לפומבדיתא: מאי לקיימו ותנא קמא סבר הני כיון דסמוכות לאו בהא קמיפלגי כו'. ודרבה ורבא מישכח שכיחי ואתא רבן גמליאל למימר תנאי היא: לא שכיחי. דיש חירום מובלעות שכיחי סמוכות לא שכיחי ואתא ביניהם: מתרץ לטעמיה. מתרץ רבי אליעזר למימר מובלעות נמי "לא שלא לכולהו תנאי כוותיה: ואמא רבי תחלוק במדינת הים תנן וחכמים אומרים אינו אליעור למימר דמובלעות נמי לא. צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא כלומר אף על גב דגמירי לא המביא ממדינת הים והמוליך מכלל דתנא מכלל מדינת הים: שלא קמא סבר מוליך לא צריך מאי לאו בהא מחלוק במדינת הים. מחחר שגזרו

ונתנו לה בשר. לכתחילה נמי כשר לחתום וליתן דבפרק כל הגט (לקמן דף כו:) ובהכותב (כתובות דף פה.) מוכיח מדרב נחמן דהכא דלמיחזי כשיקרא לא חיישינן א ועוד תנן בפרק כל הגט (לקמן דף כו.) הכותב טופסי גיטין לריך שיניח מקום החיש והחשה וקאמר בגמ' משום קטטה ור' מאיר

היא או משום תהנת עגונות משמע במלאו באשפה דלא שייכי הני טעמי שרי אפילו לכתחילה ב ומאן דמפרש נמי התם משום תקנת סופר ורבי אלעזר היא משמע דלר"מ אין לריך להניח כלום ושרי לכתוב הכל והא דלא קאמר הכא חתמו ונתנו לה ג אומר ר"ת משום דהוה משמע דלא סגי דלא עביד הכי וא"ת ומאי שנא דבעי לר"מ לכתחילה כתיבה בתלוש למאן דמוקי מתניתין דמחובר כר' מאיר ושלא לשמה שרי אפילו לכתחילה ואומר ר"ת דלגבי לשמה לא חיישינן אי מייתי גט לעדים שאינו כתוב לשתה שיחתמו גם הם שלא לשמה דכיון דידעי דלריך לשמה לא אתו למיטעי ד אבל במחובר אי כתב לה במחובר זימנין דמישתליה ואין מכרין לתלוש וחתמין: בודה רבי אלעזר במזוייף מתובו. תימה לר"י מה ענין שלה לשמה למזוייף מתוכו שחתומים בו קרובין או פסולים דהתם בדין מיפסיל משום דלמא אתי למיסמך עילוייהו להשיחה או להוציא ממון על פיהם ז אע"פ שהדבר אמת אין לעשות אלא בעדות כשר כדאמר בפ' ארבעה אחין (יבמות דף לא:) נינחיה גבי עדים זימנין דחזו בכתבא ומסהדי ורחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם אבל הכא שהעדים כשרים אלא שחתמו שלא לשמה מה תקלה יש בכך אם נסמוך עליהן ח וליכא למימר דאי שרינן בחתמו שלא לשמה יבא להכשיר זימנין דיחתמו תחלה ויכתבו גט על גבי חתימתו והתם ליכא עדות כלל דאם כן מטעם זה גם בשאר שטרות היה לנו להלריך חתימה לשמה " ויש לומר דמ"מ" איכא למיגזר חתימה אטו כתיבה דאם אין עושין חתימה לשמה גזרינן פן לא יכתבו גם הכתיבה לשמה: הא מגי ר' יהודה היא. אע"ג דבריש פ"ב (לקמן דף טו.) תנא קמא דר' יהודה מלריך בפני נכתב ובפני נחתם בהא סבר לה כר"י: לך שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש. ול"ת ולמה ליה

פסקי רי"ד ר"ג אומר אף המביא מרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד: אמר אריי ומובלעין בתחום עסקינן. פי׳ רקם וחגר הם עיירות הסמוכות לא״י אלא שעומדים (תור) אלא שעומדים (תוך) [חוץ] לגבול א"י וכפר לארץ וסמוך לא"י אלא . מובלע בתוד שהוא מובלע בהון התחום שהגבול מתעקם ונכנס לתוך א"י ובאותה . העקמומית יושב כפר העקטוניית יושב כפו לודים ולוד הוא יושב תוך הגבול בא"י ובהא פליגי דת״ק סבר דוקא ממדינת הים צריך שיאמר אבל הני כיון דסמוכין ומובלעין אינו צ"ל דשכיחי בהו סמוכין נמי כגון רקם וחגר לא שריחי רהו שיירחא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שכיחי בהו שיירחא, ור"א אומר אע"ו שייתא אוכו אל גריך דשכיחי שיירתא צריך שיאמר שלא תחלוק . רמדיות הית פי' אחרי נתנו חילוק בדבר: וחכ״א . אינו צריך שיאמר וכו׳. פי׳ הסמוכין ומן המובלעין . שיירתא אלא . דשכיחי והמוליך מא״י ז הים. ואתא למדינת הים. לפרושי טעמא . (כגון) [דאמר] המביא גט . ממדינת הים דה״ה המוליד י מארץ ישראל למדינת הים דטעמא הוא מפני שאין . עדים מצויין לקיימו ולא והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר

במדינת הים לא נתנו חלוק בדבר: קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני למינקט וחתימתו כיון שהיתה כתיבה בתלוש אי אפשר לחתימתו שתהא במחובר וי"ל דמשכחת לה שכתבו על אילן תלוש ואח"כ נטעו והשריש וחתמו: דקיימא דון הדבה בר"א בגישין. משום דמיירי הכא בגיטין נקט גיטין אבל הלכה כמותו אף בשאר שטרות אע"ג דכל אמוראי דלקמן (דף פוי) סברי כר׳ אלעזר דוקא בגיטין קיימא לן כשמואל בדיני דפליג לקמן (שם) אדרב וקאמר אף בשאר שטרות ועוד בפ׳ זה בורר (סנהדרין דף כמ:) גבי מתנתא דהוו חתימי עלה תרי גיסי קאמר רב יוסף זיל אקנייה בעדי מסירה כר' אלעזר ופריך ליה אביי והאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר במזוייף מתוכו שהוא פסול משמע דרב יוסף ואביי דהוו בתראי סברי כר׳ אלעזר יא ובפירקין נמי שאמר ר׳ אבא האי שטרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי יב ולפיכך לריך ליזהר שיהו עדי מסירה בשעת נתינת הגט דאינהו כרתי דאי ליכא שם עדי מסירה אינה מגורשת אע"ג דאיכא עדי חתימה ולא מהני עדי חתימה אלא שאם ימותו עדי מסירה או ילכו להם למדינת הים שתינשא ע״י עדי חתימה דמסתמא בהכשר נעשה ״ג כדאמרינן בהשולח (לקמן דף לו.) לא לריכא אלא לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי תקינו רבנן עדי חתימה דזימנין דמייתי סהדי אי נמי דאזלי למדינת הים ™ וכן משמע בפ׳ בתרא (לקמן דף פו:) גבי שנים ששלחו שני גיטין ושמותיהן שוין [ונתערבו] נותן שתיהן לזו ושתיהן לזו וקאמר בגמ׳ דלא כר׳ אלעזר משום דלא ידעי עדי מסירה בהי מינייהו מיגרשא אבל לר״מ ניחא ולריך לומר יוֹ דבמשולשין איירי יוֹ דבעי לר״מ שיהא מוכח מחוכו כדאמרינן בריש כל הגט (לקמן דף כד:) גבי כתב לגרש את הגדולה ואי לר' אלעזר סגי בעדי חתימה אמאי לא אתיא כר' אלעזר דל עדי מסירה מהכא בעדי חתימה סגי אלא משמע דלעולם בעי ר' אלעזר עדי מסירה ועוד דרגיל ר"ת לומר דאפילו לר"מ בעי עדים בשעח נחינת הגט דאין דבר שבערוה פחות משנים וכן שטר מחנת קרקע או שטר מכר שהוא לקנין קרקע ואינו לראיה אין מועיל כלום לר' אלעזר אם ידוע שלא נחנו בפני עדים ° מיהו יש לחלק דלענין ממון דמהניא הודאת בעל דין כמאה עדים סגי בעדי חתימה במקום הודאת בעל דין ™ אבל בקידושין וגרושין לא מהניא הודאת בעל דין משום דמחייב לאחרים דבקידושין אסר לה אקרובים י™ ובגרושין אסר לה אכהן» : **ומך** סבר דפי שאין עדים מצויי לקייבו והגי גבי לא שביחי. וטעמא דרבי אליעזר לא משום דקסבר דמובלעות נמי לא שכיחי אלא שלא תחלוק במדינת הים יש כדמשמע בסמוך: